

Kursus 02402/02323 Introducerende Statistik

Forelæsning 4: Konfidensinterval for middelværdi (og spredning)

Per Bruun Brockhoff

DTU Compute, Statistik og Dataanalyse

Bygning 324, Rum 220

Danmarks Tekniske Universitet

2800 Lyngby – Danmark

e-mail: perbb@dtu.dk

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

Eksempel - Højde af 10 studerende:

Stikprøve, $n = 10$:

168 161 167 179 184 166 198 187 191 179

Eksempel - Højde af 10 studerende:

Stikprøve, $n = 10$:

168 161 167 179 184 166 198 187 191 179

Sample mean og standard deviation:

$$\bar{x} = 178$$

$$s = 12.21$$

Eksempel - Højde af 10 studerende:

Stikprøve, $n = 10$:

168 161 167 179 184 166 198 187 191 179

Sample mean og standard deviation:

$$\bar{x} = 178$$

$$s = 12.21$$

Estimerer population mean og standard deviation:

$$\hat{\mu} = 178$$

$$\hat{\sigma} = 12.21$$

Eksempel - Højde af 10 studerende:

Stikprøve, $n = 10$:

168 161 167 179 184 166 198 187 191 179

Sample mean og standard deviation:

$$\bar{x} = 178$$

$$s = 12.21$$

Estimerer population mean og standard deviation:

$$\hat{\mu} = 178$$

$$\hat{\sigma} = 12.21$$

NYT:Konfidensinterval, μ :

$$178 \pm 2.26 \cdot \frac{12.21}{\sqrt{10}} \Leftrightarrow [169.3; 186.7]$$

NYT:Konfidensinterval, σ :

$$[8.4; 22.3]$$

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet**
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

Theorem 3.2: Fordeling for gennemsnit af normalfordelinger

(Stikprøve-) fordelingen/ The (sampling) distribution for $\bar{X}$

Assume that $X_1, \dots, X_n$ are independent and identically normally distributed random variables, $X_i \sim N(\mu, \sigma^2), i = 1, \dots, n$, then:

$$\bar{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i \sim N\left(\mu, \frac{\sigma^2}{n}\right)$$

Middelværdi og varians følger af regneregler

Middelværdien af $\bar{X}$

$$E(\bar{X}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n E(X_i) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \mu = \frac{1}{n} n\mu = \mu$$

Middelværdi og varians følger af regneregler

Middelværdien af $\bar{X}$

$$E(\bar{X}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n E(X_i) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \mu = \frac{1}{n} n\mu = \mu$$

Variansen for $\bar{X}$

$$\text{Var}(\bar{X}) = \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \text{Var}(X_i) = \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \sigma^2 = \frac{1}{n^2} n\sigma^2 = \frac{\sigma^2}{n}$$

Vi kender nu fordelingen af den fejl vi begår:

(Når vi bruger $\bar{x}$ som estimat for μ)

Spredningen af $\bar{X}$

$$\sigma_{\bar{X}} = \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Vi kender nu fordelingen af den fejl vi begår:

(Når vi bruger $\bar{x}$ som estimat for μ)

Spredningen af $\bar{X}$

$$\sigma_{\bar{X}} = \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Spredningen af $(\bar{X} - \mu)$

$$\sigma_{(\bar{X} - \mu)} = \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Standardiseret version af de samme ting, Corollary 3.3:

Fordelingen for den standardiserede fejl vi begår:

Assume that $X_1, \dots, X_n$ are independent and identically normally distributed random variables, $X_i \sim N(\mu, \sigma^2)$ where $i = 1, \dots, n$, then:

$$Z = \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}} \sim N(0, 1^2)$$

That is, the standardized sample mean Z follows a standard normal distribution.

Praktisk problem i alt dette, so far:

Hvordan skal alt dette omsættes til et konkret interval for μ ?

Når nu populationsspredningen σ indgår i alle formlerne?

Praktisk problem i alt dette, so far:

Hvordan skal alt dette omsættes til et konkret interval for μ ?

Når nu populationsspredningen σ indgår i alle formlerne?

Oplagt løsning:

Anvend estimatet s i stedet for σ i formlerne!

Praktisk problem i alt dette, so far:

Hvordan skal alt dette omsættes til et konkret interval for μ ?

Når nu populationsspredningen σ indgår i alle formlerne?

Oplagt løsning:

Anvend estimatet s i stedet for σ i formlerne!

MEN MEN:

Så bryder den givne teori faktisk sammen!!

Praktisk problem i alt dette, so far:

Hvordan skal alt dette omsættes til et konkret interval for μ ?

Når nu populationsspredningen σ indgår i alle formlerne?

Oplagt løsning:

Anvend estimatet s i stedet for σ i formlerne!

MEN MEN:

Så bryder den givne teori faktisk sammen!!

HELDIGVIS:

Der findes en udvidet teori, der kan klare det!!

Theorem 3.4: More applicable extension of the same stuff: (kopi af Theorem 2.49)

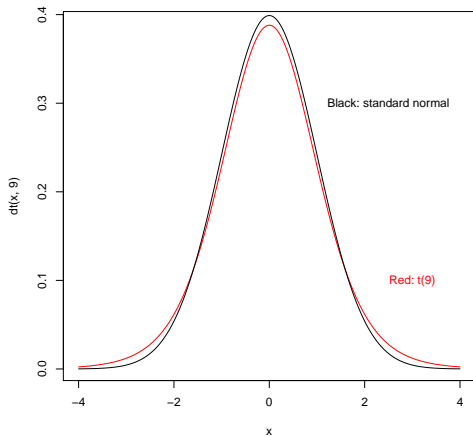
t-fordelingen tager højde for usikkerheden i at bruge *s*:

Assume that $X_1, \dots, X_n$ are independent and identically normally distributed random variables, where $X_i \sim N(\mu, \sigma^2)$ and $i = 1, \dots, n$, then:

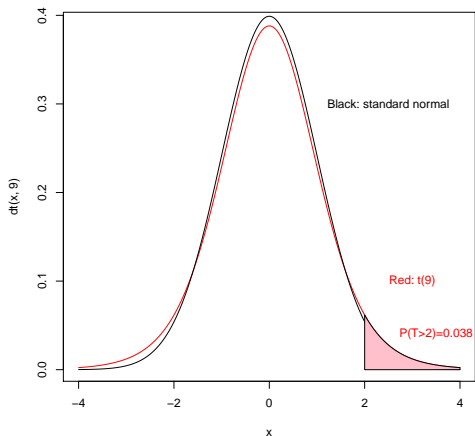
$$T = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} \sim t$$

where t is the t -distribution with $n - 1$ degrees of freedom.

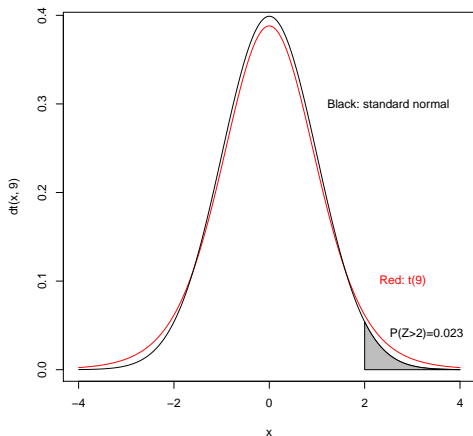
t-fordelingen med 9 frihedsgrader ($n = 10$):

t-fordelingen med 9 frihedsgrader og standardnormalfordelingen:

t-fordelingen med 9 frihedsgrader og standardnormalfordelingen:

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ**
  - Eksempel**
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

Metodeboks 3.8: One-sample konfidensinterval for μ

Brug den rigtige t -fordeling til at lave konfidensintervallet:

For a sample $x_1, \dots, x_n$ the $100(1 - \alpha)\%$ confidence interval is given by:

$$\bar{x} \pm t_{1-\alpha/2} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}$$

where $t_{1-\alpha/2}$ is the $100(1 - \alpha)\%$ quantile from the t -distribution with $n - 1$ degrees of freedom.

Metodeboks 3.8: One-sample konfidensinterval for μ

Brug den rigtige t -fordeling til at lave konfidensintervallet:

For a sample $x_1, \dots, x_n$ the $100(1 - \alpha)\%$ confidence interval is given by:

$$\bar{x} \pm t_{1-\alpha/2} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}$$

where $t_{1-\alpha/2}$ is the $100(1 - \alpha)\%$ quantile from the t -distribution with $n - 1$ degrees of freedom.

Mest almindeligt med $\alpha = 0.05$:

The most commonly used is the 95%-confidence interval:

$$\bar{x} \pm t_{0.975} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}$$

Højde-eksempel

```
## The t-quantiles for n=10:  
qt(0.975,9)
```

[1] 2.2622

Og vi kan genkende det allerede angivne resultat:

$$178 \pm 2.26 \cdot \frac{12.21}{\sqrt{10}}$$

which is:

$$178 \pm 8.74 = [169.3; 186.7]$$

Højde-eksempel, 99% Konfidensinterval (CI)

```
qt(0.995, 9)
```

```
[1] 3.2498
```

$$178 \pm 3.25 \cdot \frac{12.21}{\sqrt{10}}$$

som giver

$$178 \pm 12.55 = [165.4; 190.6]$$

Der findes en R-funktion, der kan gøre det hele (og lidt mere til):

```
x <- c(168,161,167,179,184,166,198,187,191,179)
t.test(x,conf.level=0.99)

##
## One Sample t-test
##
## data: x
## t = 46.096, df = 9, p-value = 5.326e-12
## alternative hypothesis: true mean is not equal to 0
## 99 percent confidence interval:
## 165.45 190.55
## sample estimates:
## mean of x
## 178
```

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

Den formelle ramme for *statistisk inferens*

Fra eNote, Chapter 1:

- An *observational unit* is the single entity/level about which information is sought (e.g. a person) (**Observationsenhed**)
- The *statistical population* consists of all possible “measurements” on each *observational unit* (**Population**)
- The *sample* from a statistical population is the actual set of data collected. (**Stikprøve**)

Den formelle ramme for *statistisk inferens*

Fra eNote, Chapter 1:

- An *observational unit* is the single entity/level about which information is sought (e.g. a person) (**Observationsenhed**)
- The *statistical population* consists of all possible “measurements” on each *observational unit* (**Population**)
- The *sample* from a statistical population is the actual set of data collected. (**Stikprøve**)

Sprogbrug og koncepter:

- μ og σ er parametre, som beskriver populationen
- $\bar{x}$ er *estimatet* for μ (konkret udfald)
- $\bar{X}$ er *estimatoren* for μ (nu set som stokastisk variabel)
- Begrebet '*statistic(s)*' er en fællesbetegnelse for begge

Den formelle ramme for *statistisk inferens* - Eksempel

Fra eNote, Chapter 1, højdeeksempel

Vi måler højden for 10 tilfældige personer i Danmark

Den formelle ramme for *statistisk inferens* - Eksempel

Fra eNote, Chapter 1, højdeeksempel

Vi måler højden for 10 tilfældige personer i Danmark

Stikprøven/The sample:

De 10 konkrete talværdier: $x_1, \dots, x_{10}$

Den formelle ramme for *statistisk inferens* - Eksempel

Fra eNote, Chapter 1, højdeeksempel

Vi måler højden for 10 tilfældige personer i Danmark

Stikprøven/The sample:

De 10 konkrete talværdier: $x_1, \dots, x_{10}$

Populationen:

Højderne for alle mennesker i Danmark.

Den formelle ramme for *statistisk inferens* - Eksempel

Fra eNote, Chapter 1, højdeeksempel

Vi måler højden for 10 tilfældige personer i Danmark

Stikprøven/The sample:

De 10 konkrete talværdier: $x_1, \dots, x_{10}$

Populationen:

Højderne for alle mennesker i Danmark.

Observationsenheden:

En person

Statistisk inferens = Learning from data

Learning from data:

Is learning about parameters of distributions that describe populations.

Statistisk inferens = Learning from data

Learning from data:

Is learning about parameters of distributions that describe populations.

Vigtigt i den forbindelse:

Stikprøven skal på meningsfuld vis være repræsentativ for en eller anden veldefineret population

Statistisk inferens = Learning from data

Learning from data:

Is learning about parameters of distributions that describe populations.

Vigtigt i den forbindelse:

Stikprøven skal på meningsfuld vis være repræsentativ for en eller anden veldefineret population

Hvordan sikrer man det:

F.eks. ved at sikre at stikprøven er fuldstændig tilfældig udtaget

Tilfældig stikprøveudtagning

Definition 3.11:

- A random sample from an (infinite) population: A set of observations $X_1, X_2, \dots, X_n$ constitutes a random sample of size n from the infinite population $f(x)$ if:
  - 1 Each X_i is a random variable whose distribution is given by $f(x)$
  - 2 These n random variables are independent

Tilfældig stikprøveudtagning

Definition 3.11:

- A random sample from an (infinite) population: A set of observations $X_1, X_2, \dots, X_n$ constitutes a random sample of size n from the infinite population $f(x)$ if:
  - ① Each X_i is a random variable whose distribution is given by $f(x)$
  - ② These n random variables are independent

Hvad betyder det????

- ① Alle observationer skal komme fra den samme population
- ② De må IKKE dele information med hinanden (f.eks. hvis man havde udtaget hele familier i stedet for enkeltindivider)

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)**
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

Theorem 3.13: The Central Limit Theorem

Uanset hvad bliver fordelingen for et gennemsnit en normalfordeling:

Let $\bar{X}$ be the mean of a random sample of size n taken from a population with mean μ and variance σ^2 , then

$$Z = \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}}$$

is a random variable whose distribution function approaches that of the standard normal distribution, $N(0, 1^2)$, as $n \rightarrow \infty$

Theorem 3.13: The Central Limit Theorem

Uanset hvad bliver fordelingen for et gennemsnit en normalfordeling:

Let $\bar{X}$ be the mean of a random sample of size n taken from a population with mean μ and variance σ^2 , then

$$Z = \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}}$$

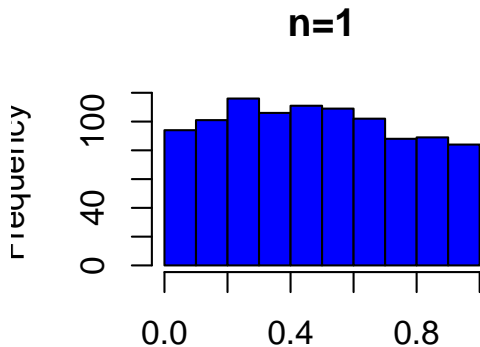
is a random variable whose distribution function approaches that of the standard normal distribution, $N(0, 1^2)$, as $n \rightarrow \infty$

Dvs., hvis n er stor nok, kan vi (tilnærmelsesvist) antage:

$$\frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}} \sim N(0, 1^2)$$

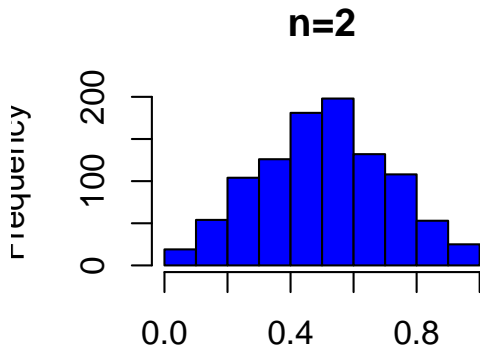
CLT in action - gennemsnit af Uniform fordelte observationer

```
n=1  
k=1000  
u=matrix(runif(k*n),ncol=n)  
hist(apply(u,1,mean),col="blue",main="n=1",xlab="Means")
```


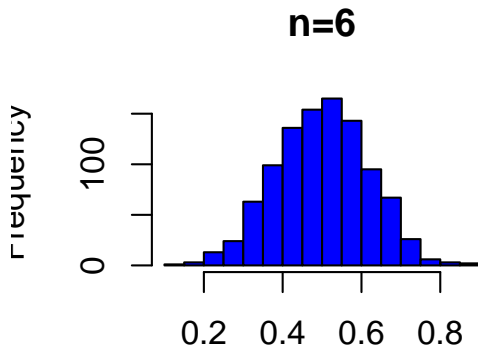
CLT in action - gennemsnit af Uniform fordelte observationer

```
n=2  
k=1000  
u=matrix(runif(k*n),ncol=n)  
hist(apply(u,1,mean),col="blue",main="n=2",xlab="Means")
```


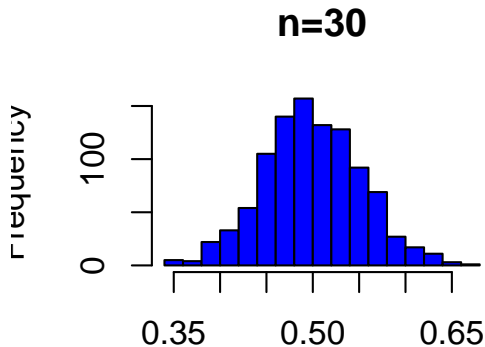
CLT in action - gennemsnit af Uniform fordelte observationer

```
n=6  
k=1000  
u=matrix(runif(k*n),ncol=n)  
hist(apply(u,1,mean),col="blue",main="n=6",xlab="Means")
```


CLT in action - gennemsnit af Uniform fordelte observationer

```
n=30  
k=1000  
u=matrix(runif(k*n),ncol=n)  
hist(apply(u,1,mean),col="blue",main="n=30",xlab="Means", nclass=15)
```


Konsekvens af CLT:

Vores CI-metode virker OGSÅ for ikke-normale data:

Vi kan bruge konfidens-interval baseret på t -fordelingen i stort set alle situationer, blot n er "stor nok"

Konsekvens af CLT:

Vores CI-metode virker OGSÅ for ikke-normale data:

Vi kan bruge konfidens-interval baseret på t -fordelingen i stort set alle situationer, blot n er "stor nok"

Hvad er "stor nok"?

Faktisk svært at svare præcist på, MEN:

- Tommelfingerregel: $n \geq 30$
- Selv for mindre n kan formlen være (næsten)gyldig for ikke-normale data.

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet**
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning

'Repeated sampling' fortolkning

I det lange løb fanger vi den sande værdi i 95% af tilfældene:

Konfidensintervallet vil variere i både bredde (s) og position ($\bar{x}$) hvis man gentager sit studie.

'Repeated sampling' fortolkning

I det lange løb fanger vi den sande værdi i 95% af tilfældene:

Konfidensintervallet vil variere i både bredde (s) og position ($\bar{x}$) hvis man gentager sit studie.

Mere formelt udtrykt (Theorem 3.4 og 2.49):

$$P\left(\frac{|\bar{X} - \mu|}{S/\sqrt{n}} < t_{0.975}\right) = 0.95$$

'Repeated sampling' fortolkning

I det lange løb fanger vi den sande værdi i 95% af tilfældene:

Konfidensintervallet vil variere i både bredde (s) og position ($\bar{x}$) hvis man gentager sit studie.

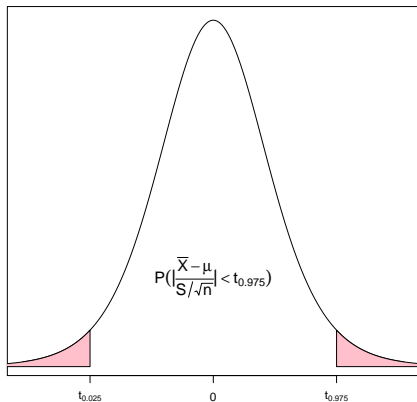
Mere formelt udtrykt (Theorem 3.4 og 2.49):

$$P\left(\frac{|\bar{X} - \mu|}{S/\sqrt{n}} < t_{0.975}\right) = 0.95$$

Som er ækvivalent med:

$$P\left(\bar{X} - t_{0.975} \frac{S}{\sqrt{n}} < \mu < \bar{X} + t_{0.975} \frac{S}{\sqrt{n}}\right) = 0.95$$

'Repeated sampling' fortolkning

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning**

Eksempel

Produktion af tabletter

Vi producere pulverblanding og tabletter deraf, så koncentrationen af det aktive stof i tabletterne skal være 1 mg/g med den mindst mulige spredning. En tilfældig stikprøve udtages, hvor vi måler mængden af aktivt stof.

Stikprøvefordelingen for varians-estimatet (Theorem 2.53)

Variansestimater opfører sig som en χ^2 -fordeling:

Let

$$S^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2$$

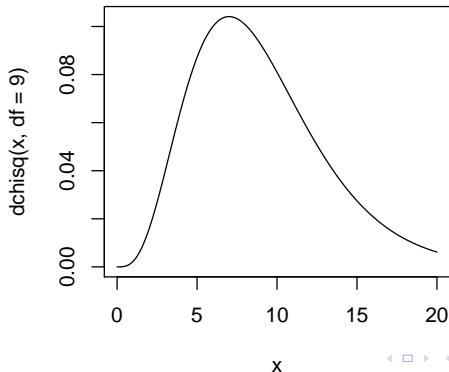
then:

$$\chi^2 = \frac{(n-1)S^2}{\sigma^2}$$

is a stochastic variable following the χ^2 -distribution with $v = n - 1$ degrees of freedom.

χ^2 -fordelingen med $\nu = 9$ frihedsgrader

```
x <- seq(0, 20, by = 0.1)
plot(x, dchisq(x, df = 9), type = "l")
```


Metode 3.18: Konfidensinterval for stikprøvevariens og -spredning

Variansen:

A $100(1 - \alpha)\%$ confidence interval for a sample variance $\hat{\sigma}^2$ is:

$$\left[\frac{(n-1)s^2}{\chi_{1-\alpha/2}^2}; \frac{(n-1)s^2}{\chi_{\alpha/2}^2} \right]$$

where the quantiles come from a χ^2 -distribution with $\nu = n - 1$ degrees of freedom.

Spredningen:

A $100(1 - \alpha)\%$ confidence interval for the sample standard deviation $\hat{\sigma}$ is:

$$\left[\sqrt{\frac{(n-1)s^2}{\chi_{1-\alpha/2}^2}}; \sqrt{\frac{(n-1)s^2}{\chi_{\alpha/2}^2}} \right]$$

Metode 3.18: Konfidensinterval for stikprøvevariens og -spredning

Variansen:

A $100(1 - \alpha)\%$ confidence interval for a sample variance $\hat{\sigma}^2$ is:

$$\left[\frac{(n-1)s^2}{\chi_{1-\alpha/2}^2}; \frac{(n-1)s^2}{\chi_{\alpha/2}^2} \right]$$

where the quantiles come from a χ^2 -distribution with $\nu = n - 1$ degrees of freedom.

Spredningen:

A $100(1 - \alpha)\%$ confidence interval for the sample standard deviation $\hat{\sigma}$ is:

$$\left[\sqrt{\frac{(n-1)s^2}{\chi_{1-\alpha/2}^2}}; \sqrt{\frac{(n-1)s^2}{\chi_{\alpha/2}^2}} \right]$$

Eksempel

Data:

En tilfældig stikprøve med $n = 20$ tabletter er udtaget og fra denne får man:

$$\hat{\mu} = \bar{x} = 1.01, \hat{\sigma}^2 = s^2 = 0.07^2$$

Eksempel

Data:

En tilfældig stikprøve med $n = 20$ tabletter er udtaget og fra denne får man:

$$\hat{\mu} = \bar{x} = 1.01, \hat{\sigma}^2 = s^2 = 0.07^2$$

95%-konfidensinterval for variansen - vi skal bruge χ^2 -fraktilerne:

$$\chi_{0.025}^2 = 8.9065, \chi_{0.975}^2 = 32.8523$$

```
qchisq(c(0.025, 0.975), df = 19)
```

```
[1] 8.9065 32.8523
```

Eksempel

Så konfidensintervallet for variansen σ^2 bliver:

$$\left[\frac{19 \cdot 0.7^2}{32.85}; \frac{19 \cdot 0.7^2}{8.907} \right] = [0.002834; 0.01045]$$

Eksempel

Så konfidensintervallet for variansen σ^2 bliver:

$$\left[\frac{19 \cdot 0.7^2}{32.85}; \frac{19 \cdot 0.7^2}{8.907} \right] = [0.002834; 0.01045]$$

Og konfidensintervallet for spredningen σ bliver:

$$\left[\sqrt{0.002834}; \sqrt{0.01045} \right] = [0.053; 0.102]$$

Højdeeksempel

Vi skal bruge χ^2 -fraktilerne med $\nu = 9$ frihedsgrader:

$$\chi_{0.025}^2 = 2.700389, \chi_{0.975}^2 = 19.022768$$

```
qchisq(c(0.025, 0.975), df = 9)
```

```
[1] 2.7004 19.0228
```

Højdeeksempel

Vi skal bruge χ^2 -fraktilerne med $\nu = 9$ frihedsgrader:

$$\chi_{0.025}^2 = 2.700389, \chi_{0.975}^2 = 19.022768$$

```
qchisq(c(0.025, 0.975), df = 9)
```

```
[1] 2.7004 19.0228
```

Så konfidensintervallet for højdespredningen σ bliver:

$$\left[\sqrt{\frac{9 \cdot 12.21^2}{19.022768}}; \sqrt{\frac{9 \cdot 12.21^2}{2.700389}} \right] = [8.4; 22.3]$$

Eksempel - Højde af 10 studerende - recap:

Stikprøve, $n = 10$:

168 161 167 179 184 166 198 187 191 179

Sample mean og standard deviation:

$$\bar{x} = 178$$

$$s = 12.21$$

Estimerer population mean og standard deviation:

$$\hat{\mu} = 178$$

$$\hat{\sigma} = 12.21$$

NYT:Konfidensinterval, μ :

$$178 \pm 2.26 \cdot \frac{12.21}{\sqrt{10}} \Leftrightarrow [169.3; 186.7]$$

NYT:Konfidensinterval, σ :

$$[8.4; 22.3]$$

Oversigt

- 1 Eksempel
- 2 Fordelingen for gennemsnittet
  - t -fordelingen
- 3 Konfidensintervallet for μ
  - Eksempel
- 4 Den statistiske sprogbrug og formelle ramme
- 5 Ikke-normale data, Central Grænseværdisætning (CLT)
- 6 En formel fortolkning af konfidensintervallet
- 7 Konfidensinterval for varians og spredning